

ÚHEL POHLEDU

Ohlédnutí za Transgasem

Odborníci a památkáři by se spíš než Transgasem měli zabývat skutečnými útoky na památkovou péči

IVANA
KALINOVÁ
KYZOUROVÁ

historička umění

Ve fragmentované společnosti je stále obtížnější se na čemkoli shodnout. Nedávno jsme byli svědky toho, jak dobře organizovaná skupina lidí vyvinula obrovský tlak, aby zabránila demolici Transgasu. Transgas nezachránila, zato významně naleptala obraz české památkové péče. Veřejnost musela dramatickostí mediálních zpráv o Transgasu vyhodnotit tak, že pokud je Transgas největším problémem památkové péče, pak památková péče žádné problémy nemá.

K tomuto závěru mohla dospět i proto, že do aktivistické kampaně vedené za Transgas se zapojila generální ředitelka Národního památkového ústavu Naděžda Goryczková, když veřejně kritizovala nesouhlas svých podřízených se záměrem prohlásit Transgas za kulturní památku a snažila se jej zvrátit. Hlasitými obránci Transgasu byli i předsedkyně Klubu Za starou Prahu Kateřina Bečková a její zástupce Richard Biegel.

Do doby, než začala kampaň za Transgas, si tohoto souboru staveb prakticky nikdo nevšímal. Obhájit jeho kvality není jednoduché, a tak nepřekvapuje, že argumentace bojovníků za Transgas byla velice chabá. V podstatě v ní nezaznělo nic jiného, než že jde o „unikátní architekturu“, která „reflektovala dobové světové trendy v architektuře“ a představovala „stylově syntetickou architekturu 70. let“, a dokonce byla „ojedinělou realizací postmoderního urbanismu“.

Tyto fráze zřejmě měly ohromit veřejnost, ale neohromily – jsou totiž v takovém rozporu se skutečností, že je nebylo možné lidem vnutit. Většina lidí dnes už má aspoň elementární zkušenost s návštěvou velkých světových měst, kde je poválečné architektury nepřehledné. Přesvědčit někoho, že Transgas je takové české Southbank Centre, prostě neslo.

Blaho památek na prvním místě?

V kampani kolem Transgasu nejvíc znechucovala mediální strategie jeho zastánců. Strategie sahající od průhledných lží typu „mozaika od Picassa“ přes fašizující tvrzení o „generačním sporu“ mezi příznivci Transgasu a jejich oponenty až po mírně řečeno odvážné zdůrazňování, že obhájc

Protest. Odpůrci demolice Transgasu ve středu 20. února před budovou demonstrovali proti jejímu zboření.

FOTO MAFRA - PETR TOPIČ

Pokud je dům špatně postaven, je neopravitelný a nemá využití, pak trvat na jeho památkové ochraně nedává smysl

”

stavby, na rozdíl od nečlenů jejich uzavřené skupiny, jsou těmi správnými odborníky. Demagogicky se vyjádřila i ředitelka památkářů, když prohlásila, že „někteří lidé nedokážou pochopit, že by totalitní architektura měla být předmětem památkové ochrany“. Nezapomínejme, že snahy předem vyřazovat odpůrce z diskuse, ať už pro jejich nízkou třídní uvědomlost, údajně nižší intelektuální schopnosti, názorovou odlišnost, či pro jejich věk, tu již byly a výsledky všichni známe.

Skupina lidí si prostě umanula, že bude diktovat společnosti, co se má památkově chránit. Za tímto účelem vyvolává stále se opakující situace. Vedle Transgasu chtěla chránit třeba bývalou telefonní ústřednu v Dejvicích nebo mazutovou kotelnu v Karlíně, tedy stavby, které vskutku nejsou vrcholy evropské poválečné architektury. Ano, je škoda každého zbouraného domu, i toho nejskromnějšího a i toho, který se nelíbí všem. Ale pokud je dům špatně postaven, je neopravitelný a nemá využití, pak trvat na jeho památkové ochraně nedává smysl.

Podobně agresivní kampaň, jako byla ta za Transgas, rozmyšlují pojem

památkové hodnoty i definice odbornosti těch, kdo mají památky klasifikovat. Znevěrohodňují principy památkové péče a rozvracejí její systém. Snaží se jej nahradit rádoby progresivními názory, které naoko bourají stávající žebříčky hodnot, ale zoufale krachují při sebemenší konfrontaci.

Památkáři aktivisté a odborníci aktivisté vehementně bojují za jednotlivé stavby z doby socialismu, ale skutečně zásadní ataky na památkovou péči ponechávají takřka bez povšimnutí. Jde třeba o záměr na vládní čtvrti a s tím související vyklizení desítek budov v centru Prahy. Jde o dlouhodo

bý výprodej historicky a urbanisticky cenných lokalit, které by měly patřit městu nebo státu, do rukou soukromníků. Jde o nestandardní kooperaci úředníků s developery a investory nebo nejnověji o likvidační záměr novely stavebního zákona. Jde o Metro politní plán, k němuž památkový ústav vydal jen krátkou tiskovou zprávu, nenápadně se krčící mezi dalšími zprávami o návštevnostech hradů.

V médiích ředitelka památkového ústavu hovoří o Transgasu či jiných dílčích památkářských záležitostech, ale ke klíčovým otázkám, které určují kvalitu české památkové péče, se nevyjadřuje.

Přitom právě památkáři by měli nastolovat podstatná témata debaty o ochraně našeho kulturního dědictví, a to včetně toho z té nejmladší doby, a upozorňovat na hrozící nebezpečí. Pokud to nedělají, pak je třeba se ptát, proč. Doufáme, že správnou odpovědí není, že jejich vlastní zájmy jsou pro ně důležitější než zájmy našich památek.

Autorka je bývalá ředitelka Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky

DISKUSE

Nová strategie nás může posunout kupředu

VOJTĚCH
PETRÁČEK

rektor ČVUT

Nedávno jsem se zúčastnil konference v Lichtenštejnském paláci, na které byla představena Inovační strategie České republiky do roku 2030.

Když jsem si přečetl cíle této strategie a přehled nástrojů k jejich dosažení, uvědomil jsem si, jak moc se překrývají se strategickými cíli a postupy, které máme na mysli na ČVUT. Ve stejné chvíli jsem si ale řekl, že konečně vzniká na centrální úrovni tak potřebný strategický dokument, který jsem dlouho postrádal – počínaje důrazem na kvalitní polytechnické a přírodovědné vzdělávání již na základních školách, podporu pedagogů a probouzení talentů přes

zajištění celého spektra výzkumu: od základního přes výzkum aplikovaný po úspěšné aplikace, ochranu nových idejí až po spolupráci s průmyslem v oblasti výzkumu na zakázku či v inovacích.

Na ČVUT chceme realizovat strategii, která by nám umožnila být stále na špičce technického vzdělávání a inovací. Rozvíjíme rovněž výzkumná a inovační centra vzniklá na ČVUT v oblasti aplikovaných přírodních věd, jaderné technologie, umělé inteligence, informatiky, robotiky, kosmických technologií, energetiky, energeticky úsporných řešení, dopravy, chytrých měst či letectví a kosmonautiky. A to jak v oblasti excelentního výzkumu, tak v oblasti národních center kompetence a center kompetence.

To, co v našem výzkumu a inovacích vytvoříme, bychom rádi využili nejen pro výzkum a vzdělávání, ale také k tomu, abychom pomohli tam, kde je potřeba: například v regionech,

které potřebují chytrá řešení, aby se v nich lépe žilo, nebo tam, kde naši pomoc může potřebovat stát (třeba v oblasti obrany).

Aby to, co vytvoříme, nezmizelo v cizích zemích a kapsách, musíme mít důkladnou ochranu duševního vlastnictví, dobrou licenční politiku a moderní postupy vytváření spin-off a start-up firem. K tomu jsme se pustili do intenzivní spolupráce s izraelskými kolegy a pracujeme na společných modelech podpory vzniku nových firem.

Investovat do inovací se vyplatí

Jsem moc rád, že vše výše uvedené nacházím i ve strategii státu. Doufám, že takto mohu předpokládat, že ČVUT bude moci najít nejen dostatečnou podporu rozvoje technického a přírodovědného vzdělávání a výzkumu, ale i spojení s průmyslem, který by rovněž do výzkumu a inovace investoval.

Z diskusí s kolegy ale vím, že finance z průmyslu jsou sice důležité, ještě důležitější však je, aby průmysl dokázal přijít na univerzitu se svou vizí, jak by chtěl překonat konkurenci. Aby dokázal v diskusích v našich laboratořích hledat řešení a aby měl odvahu jít do inovace či do nových výrobků.

Aby s námi mluvili, řekli, co je třeba, aby stáli za svými idejemi, a když dostanou řešení, aby je dokázali prodat. Aby si také uvědomili, že i v období recese se vyplatí v průmyslu investovat do výzkumu, aby se vytvořily technologické možnosti, které se uplatní po návratu konjunktury.

Podobně to platí i o výzkumu a vývoji pro sektory hospodářství s různě dlouhým ekonomickým cyklem. Například letectví a automobilový průmysl se takto navzájem doplňují a jejich současný rozvoj může stabilizovat hospodářství. Proto se oběma oblastem intenzivně věnujeme.

Pravda je, že každá strategie a její realizace musí být správně komunikovány a vysvětleny lidem, průmyslovým partnerům i ve světě. A tak jsem rád, že Česká republika chystá dynamickou prezentaci toho, že se chce vrátit na pozici země příznivé pro inovace a hi-tech průmysl s vysokou přidanou hodnotou. I my na ČVUT jdeme tímto směrem.

Každá strategie musí mít rovněž nastavenou řídicí strukturu a odpovědnost za její realizaci a jsem rád, že se garancí nad inovační strategií ujal pan premiér a že se na její realizaci podílel renomovaný tým koordinovaný Karlem Havlíčkem.

Doufám, že se vše při realizaci inovační strategie ČR bude dařit. I v případě budoucích strategických projektů je pro nás na univerzitě tato strategie velmi důležitá a myslím, že nás všechny skutečně může posunout vpřed.

DOPISY REDAKCI

Neplýtvějme odborníky

Ad LN 2. 3.:

Opisování a obyčejná penetrace

Zdá se, že kauza Kovář pokračuje. Podle mého názoru má dvě roviny. Jedna, která se týká především jeho osoby. Zdá se, že jsou lidé, kteří patří k nesmířitelným zastáncům odsouzení: „Kdo jednou pochybil, bude chybovat dále, a proto pryč s ním.“ Asi aby nedával špatný příklad.

Podívejme se ale na tu druhou rovinu. Historik Martin Kovář je vysoce erudovaným historikem, uznávaným vědcem a dobrým učitelem. Je naše republika tak bohatá, aby si mohla dovolit odstavit odborníka, jako je on, od možnosti dále pracovat v oboru, ať už na jakémkoliv postu? Jsem přesvědčen, že aféra sama je už dostatečně tvrdým trestem, nyní by mu měla být dána šance chybu napravit, „odpracovat si ji“. Já osobně si pana Martina Kováře nadále vážím a doufám, že nejsem sám.

MUDr. Vilém Hofman, Libáň

Stranický sjezd, či dětský pořad?

Ad LN 2. 3.:

Kupředu vzad! Za bývalými voliči

Tvůrci politické satiry mají nyní těžké období. Sami politici jim berou práci a stávají se svými vlastními karikaturami. Zdrojem lidové zábavy byl i sjezd sociální demokracie, který připomínal loutkové divadlo. Česká televize by ho klidně mohla odvysílat místo dětského pořadu *Kouzelná školka* a nikdo by si toho ani nevšímal.

Stavění kostiček ze splněných slibů, kde mezi hesly chybělo už jen konstatování, že lidem zatím nezakázali dýchat a doma svobodně nadávat na politiky.

Sjezd byl však hlavně ve zřejmém nudy. Se sjezdové letargie tak nevytrhl ani zcela neznámý a nakonec nekandidující kandidát na předsedu ČSSD Jaromír Landsman, o kterém bezpečně víme jen to, že vlastní elektromobil.

Zůstává neměnným faktem, že sociální demokracie představuje přežitou stranu, která žije odrážene od svých voličů a běžných starostí normálního občana.

Mgr. Bc. Jan Kopal, Maršovice

Dopisy jsou redakčně kráceny.

Své příspěvky posílejte do rubriky Názory na adresu LN, Karla Engliš 519/11, 150 00 Praha 5 - Smíchov nebo e-mailem na adresu dopisy@lidovky.cz.

Názory v této rubrice nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce